

Giải pháp bồi dưỡng nâng cao thị hiếu âm nhạc lành mạnh cho sinh viên Trường Đại học Trà Vinh

Nguyễn Mai Như Ái*

*GV Trường Đại học Trà Vinh

Received: 22/9/2023; Accepted: 25/9/2023; Published: 29/9/2023

Abstract: Art in general and music in particular belong to the cultural and aesthetic issues of each country and nation. Especially in the current period, with the outbreak of the Fourth Industrial Revolution, people have the opportunity to easily come into contact with the quintessence of human culture, making the process of interference and communication easier. Cultural, artistic and aesthetic performances are even faster and stronger. Discussing music and orienting students' musical tastes and guiding them towards aesthetic values is not an easy task. In the content of the article, the author would like to summarize the most basic connotations of the issue.

Keywords: Musical tastes; university; student

1. Đặt vấn đề

Có thể khẳng định rằng: xuyên suốt chiều dài lịch sử của dân tộc, văn hóa, nghệ thuật mà đặc biệt là âm nhạc (AN) là món ăn tinh thần không thể thiếu đối với mỗi con người, nhất là với thế hệ trẻ. Thường thức AN như là một cách thức để cuộc sống trở nên thi vị, phong phú hơn, góp phần nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của mỗi người. Hiện nay, hòa bình, phát triển và hoà nhập đang là xu thế chủ đạo trên toàn cầu; các quốc gia có điều kiện giao lưu hợp tác và lan tỏa các giá trị văn hóa với nhau, điều đó góp phần làm cho nghệ thuật nói chung, AN nói riêng càng có điều kiện để phát triển, thăng hoa. Nhưng một trong những vấn đề cần bàn đến đó chính là những mặt trái mà AN mang lại với vô vàn những trào lưu lai căng, phản giá trị, bôi nhọ truyền thống dân tộc, đồng hóa và mặt trái của văn hóa, tất cả những điều đó ngoài những yếu tố khách quan tác động đến thì nguyên nhân chủ yếu là từ yếu tố chủ quan, mà cụ thể là những “thị hiếu mù quáng” của một bộ phận giới trẻ, đặc biệt là sinh viên (SV) trong các học viện, nhà trường tạo ra. Điều này trực tiếp tạo nên sự cản trở trong quá trình phát triển của nghệ thuật, trong đó có AN, mà nguy hại hơn đó chính là vấn đề “lệch chuẩn” trong định hướng, thường thức các tác phẩm nghệ thuật chân chính của dân tộc.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thị hiếu âm nhạc của sinh viên và những vấn đề đặt ra hiện nay

Thị hiếu âm nhạc là sở thích, xu hướng ưa chuộng các loại hình AN của một cộng đồng trong một giai đoạn nhất định.

Nghệ thuật nói chung hay AN nói riêng đều thuộc về ý thức xã hội, dựa trên cơ sở của tồn tại của xã hội. Hay nói một cách khác, thì chính các tác phẩm AN đã, đang và sẽ tạo nên những bản sắc văn hóa riêng của mỗi quốc gia dân tộc. Một nền văn hóa mang đậm giá trị nhân văn sẽ cho ra đời những tác phẩm nghệ thuật mang giá trị thẩm mỹ sâu sắc. Đồng thời, đây sẽ là nền tảng tinh thần quan trọng trong việc định hướng, giáo dục và bồi dưỡng tâm hồn cho mỗi cá nhân và toàn xã hội.

Cũng như vậy, thị hiếu nói chung và thị hiếu AN của một cá nhân, tổ chức hay một cộng đồng người cũng phản ánh một mặt, một khía cạnh của thực tại khách quan. Thông qua những thị hiếu đó mà ta có thể phân định và khu biệt được nền văn hóa, AN của đất nước đó đang phát triển hay tụt hậu, ẩn chứa trong đó có mang giá trị nhân văn, thẩm mỹ hay không. Hiện nay, sự giao lưu, tiếp diễn văn hóa quốc tế đang là xu thế chung, không có bất kỳ một quốc gia, dân tộc nào có thể đứng ngoài guồng quay đó được. Điều này cũng trực tiếp ảnh hưởng đến việc hình thành thị hiếu AN của SV. Xét về ưu điểm, thông qua sự tiếp cận này, SV trong các trường cao đẳng, đại học nói chung, hay đối với Trường Đại học Trà Vinh nói riêng sẽ có điều kiện tiếp cận, thường thức, đắm mình trong các giá trị thẩm mỹ, tâm hồn, tư duy và lối sống sẽ được uơm mầm cái hay, cái đẹp, cái có ích; đồng thời, làm cho thị hiếu AN được phát triển nhanh chóng và đa dạng. Đây là nền tảng để xây dựng con người mới XHCN trong sự đổi mới, phát triển của đất nước.

Song, bên cạnh đó ta cũng không khó để có thể

nhận thấy một bộ phận không nhỏ SV của các học viện, các trường CĐ, ĐH hiện nay với những thị hiếu AN đi ngược lại với xu thế phát triển của thời đại, quên đi truyền thống bản sắc văn hóa dân tộc. Sở dĩ có điều đó xuất phát từ những sản phẩm AN với chất lượng chàm đáy, nó không chỉ là lời cảnh báo như chúng ta hay thấy, mà hiện nay nó đã và đang trở thành một vấn nạn. Thay vì SV được thưởng thức các tác phẩm hay, giọng ca đẹp thì thay vào đó là những ca khúc mang ngôn từ sáo rỗng, vô nghĩa, nhảm nhí và có khi phản cảm. Kèm theo đó là cách thức thể hiện, dàn dựng với lối tư duy lợi ích cá nhân của một số cá nhân, tổ chức, nguy hại hơn còn có những ca sỹ, nhạc sỹ, những ca khúc cổ súy cho lối sống buông thả, kích thích bạo lực đi ngược lại với truyền thống nhân văn của dân tộc ta. Tất cả những điều đó có thể ảnh hưởng đến sự suy thoái đạo đức, lối sống trong một bộ phận SV Trường Đại học Trà Vinh.

Qua điều tra xã hội học, hiện nay thị hiếu AN của SV nhà trường chủ yếu tập trung vào các thể loại như nhạc trẻ, rap... với sự thể hiện của những ca sỹ trẻ, phong cách biểu diễn sôi nổi. Ngược lại đối với dòng nhạc cách mạng, nhạc dân tộc ít thu hút được thị hiếu của SV, chỉ có khoảng hơn 9% SV là có sở thích với thể loại AN này. Nguyên nhân của vấn đề này do sự nhảy vọt của công nghệ thông tin, mặc dù những sản phẩm AN kém chất lượng nhưng lại được quảng bá rộng rãi trên các phương tiện thông tin đại chúng, từ đó SV nghe, thưởng thức, sùng bái mà không phân biệt được sản phẩm đó có giá trị thẩm mỹ hay không.

Cùng với đó, họ lại không có khả năng phân tích, đánh giá các sản phẩm AN; vấn đề định hướng thẩm mỹ trong AN của xã hội lại chưa được đề cao. Hiện nay trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của GV giảng dạy các môn AN trong Trường Đại học Trà Vinh cơ bản đáp ứng được yêu cầu mà thực tiễn đề ra. Song khả năng lý luận, am hiểu thẩm mỹ, khả năng định hướng thị hiếu thì lại có phần thiếu hụt, chưa thực sự tạo được sự đột phá trong vấn đề định hướng thị hiếu AN cho SV, giúp họ có nhãn quan thẩm mỹ, từ đó hình thành thế giới quan khoa học trong thưởng thức nghệ thuật.

2.2. Một số biện pháp bồi dưỡng thị hiếu âm nhạc cho SV Trường Đại học Trà Vinh

2.2.1. Thường xuyên nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các lực lượng sư phạm và sinh viên của nhà trường.

Đây là biện pháp then chốt quyết định đến việc bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV. Bởi vì khi những

người làm công tác giáo dục có nhận thức đúng về vấn đề đó sẽ tạo ra động lực, mục đích, nỗ lực nghiên cứu, tích lũy kiến thức để ra các biện pháp, hướng đi sát đúng nhất cho việc phát triển của SV nói chung và việc bồi dưỡng thị hiếu AN nói riêng. Đồng thời, để nâng cao nhận thức và phát huy được tối đa việc bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV cần bảo đảm các yếu tố đi cùng, trong đó phát triển toàn diện cả về phẩm chất và năng lực, chú trọng cho SV được tham gia thưởng thức các buổi biểu diễn AN có chất lượng thẩm mỹ cao, trong đó chú trọng vào AN truyền thống của dân tộc, từ đó khơi dậy những cảm xúc tích cực, lòng tự hào dân tộc. Trên nền tảng như vậy, sẽ tạo ra một hướng đi mới, có tác động bồi dưỡng thị hiếu AN lành mạnh cho SV có chiều sâu và mang tính bền vững cao.

Các cơ quan, đội ngũ GV, nhất là tổ chức Đoàn, cán bộ chuyên trách Văn - Thể - Mỹ trong nhà trường cần xây dựng kế hoạch cụ thể trong việc bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV của nhà trường. Thường xuyên tổ chức các buổi biểu diễn mà trong đó hạt nhân của chương trình là SV và GV. Nội dung của chương trình cần có sự đa dạng, có tính nghệ thuật và mang tính định hướng cao. Từng bước tạo nên nếp nghĩ, thị hiếu, khiến cho SV nhận thức được những sản phẩm ca nhạc đang thịnh hành những không có tính thẩm mỹ.

2.2.2. Tổ chức các buổi tọa đàm, giao lưu, trao đổi về AN trong nhà trường

Đây là biện pháp quan trọng, có vai trò rất lớn trong việc bồi dưỡng thị hiếu thẩm mỹ cho SV nhà trường. Thông qua những buổi tọa đàm, giao lưu, trao đổi sẽ từng bước giúp SV nhận thức đúng đắn hơn trong việc hình thành trào lưu, thói quen thưởng thức AN của bản thân. Đồng thời, nhà trường có thể xem xét đến việc định kỳ mời chuyên gia để tham gia nói chuyện, trao đổi trực tiếp với SV về nghệ thuật, văn hoá, âm nhạc dân tộc. Trong đó tập trung vào các chuyên đề về AN cổ điển, AN cổ truyền dân tộc và các thể loại nhạc lành mạnh khác. Thực hiện tốt vấn đề này sẽ góp phần định hướng các dòng nhạc phát triển một cách cân đối, không quá thiên lệch, không tạo ra sự gượng ép cho SV thông qua buổi nói chuyện, SV sẽ được mở rộng sự hiểu biết của mình, từ đó hình thành nên những vấn đề trăn trở của bản thân trước hiện trạng thị trường AN hiện nay. Từ việc được cung cấp tri thức, SV sẽ hình thành thói quen và tạo ra bằng chính hoạt động thực tiễn của mình là quá trình tự sàng lọc thông tin, chủ động tiếp cận và

lĩnh hội những cái hay, cái đẹp trong AN.

2.2.3. Phát huy vai trò nhân tố chủ quan của SV trong bồi dưỡng thị hiếu âm nhạc

Đây là giải pháp hàng đầu để nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV. Do vậy, từng SV trong nhà trường cần có nhận thức đúng đắn về vị trí, ý nghĩa, tầm quan trọng của việc bồi dưỡng thị hiếu AN, từ đó xây dựng ý thức, thái độ trách nhiệm đối với quá trình tiếp nhận và sàng lọc các sản phẩm AN.

Có thể nhận thấy rằng, chất lượng giáo dục, đào tạo của Trường Đại học Trà Vinh chính là kết quả tác động biện chứng giữa điều kiện khách quan của quá trình giáo dục, đào tạo với việc phát huy nhân tố sáng tạo chủ quan của SV. Trong đó, các điều kiện khách quan của quá trình đào tạo dù tác động mạnh mẽ đến đâu cũng không thể đạt hiệu quả cao nếu không có sự cộng hưởng từ nội lực chủ quan của người học. Vì vậy tự học tập, tự rèn luyện, tự định hướng được coi là chìa khóa vàng của giáo dục, đào tạo, biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo, biến quá trình bồi dưỡng, định hướng thành quá trình tự hình thành, tự định hướng và tự sàng lọc. Nhà trường, đội ngũ GV cần động viên, khuyến khích SV tích cực, tự giác trong học tập, nghiên cứu những vấn đề mà thị hiếu AN đang đặt ra hiện nay, từ đó hình thành ở họ thị hiếu lành mạnh, dám phê phán những thói hư, tật xấu trong học tập cũng như tiếp nhận các sản phẩm AN.

Trong quá trình này, kiến thức và kinh nghiệm vốn sống mà người học thu nhận được không chỉ dừng lại ở vấn đề lý thuyết, mà cùng với đó, họ phải có quá trình tích lũy và áp dụng những trải trở ấy vào thực tiễn, thông qua chương trình đào tạo của nhà trường và trải nghiệm của chính họ trong quá trình tiếp xúc với các chương trình, ca khúc AN. Chỉ khi nào SV thấu triệt về nhận thức, sáng suốt trong đón nhận các sản phẩm AN và tự tạo ra được lớp rào chắn để thanh lọc lấy những tinh túy của nghệ thuật AN thì khi đó vấn đề bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV của nhà trường mới đạt được hiệu quả mong muốn.

2.2.4. Xây dựng môi trường văn hóa, môi trường sư phạm lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi trong quá trình bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV

Đây là biện pháp có vai trò quan trọng trong việc bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV của nhà trường, góp phần thúc đẩy, nâng cao thị hiếu AN của họ. Hơn nữa, thông qua quá trình xây dựng môi trường văn hóa, môi trường sư phạm lành mạnh sẽ làm cho

việc bồi dưỡng thị hiếu AN không những thấm đẫm vào chiều sâu nhân cách của SV cả về tư tưởng, đạo đức, lối sống, nhận thức, tình cảm, ý chí, cũng như các quan hệ văn hóa, xã hội. Từng bước làm cho SV được sống trong bầu không khí tươi vui, lành mạnh, phong phú, đa dạng, được hưởng thụ cái hay, cái đẹp từ chính môi trường văn hóa, môi trường sư phạm mà nhà trường mang lại.

Thực hiện giải pháp này chính là đưa cái đẹp vào đời sống của SV, xây dựng lối sống văn hóa lành mạnh, giúp SV vững vàng, kiên định trước mọi cám dỗ, cám bẫy trong xã hội và sự lôi kéo của các trào lưu AN không lành mạnh, không sa vào lối sống buông thả, tự do, thực dụng, cơ hội, vị kỷ, cá nhân. Để thực hiện nội dung này cần có quá trình bồi dưỡng thị hiếu thẩm mỹ AN của SV một cách thường xuyên, khoa học; điều chỉnh suy nghĩ, hành vi của mỗi người phù hợp với mục tiêu, lý tưởng, phù hợp với yêu cầu của nhà trường và xã hội, từ đó giúp họ có ý thức, thái độ, động cơ học tập đúng đắn, thực sự trở thành những trí thức yêu thích, đề cao sự trong sáng, lành mạnh đối với các tác phẩm AN của nước nhà.

3. Kết luận

Bồi dưỡng thị hiếu AN cho SV Trường Đại học Trà Vinh thực chất là nâng cao khả năng phát hiện bản chất thực sự của giá trị thẩm mỹ trong các tác phẩm AN cũng như những sản phẩm phản văn hóa đang lan tràn hiện nay. Đặc biệt trước sự bùng nổ của cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0 thì vấn đề bồi dưỡng thị hiếu AN lại quan trọng hơn bất cứ thời điểm nào, bởi lẽ đây là cơ hội cho việc phát triển toàn diện cho SV về đức, trí, thể, mỹ. Song đó cũng là thách thức không nhỏ đặt ra với nền giáo dục nói chung và vấn đề định hướng thị hiếu AN cho SV nhà trường nói riêng.

Tài liệu tham khảo

[1] Đỗ Huy (1987), *Giáo dục thẩm mỹ - Mấy vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Thông tin Lý luận. Hà Nội

[2] Hoàng Như Mai (1987), *Bàn thêm về nhu cầu văn hóa và thị hiếu nghệ thuật*, trong sách "Thỏa mãn nhu cầu văn hóa và nâng cao thị hiếu nghệ thuật", NXB Văn hóa. Hà Nội

[3] Văn Minh Hương (2003), *Gagaku và Nhã nhạc*, NXB Thanh Niên, TP Hồ Chí Minh.

[4] Nhiều tác giả (2014), *Nghệ thuật âm nhạc phương Đông: Bản sắc và giá trị*, ĐH KHXH&NV, TP Hồ Chí Minh.

[5] Từ điển Triết học (2002), *NXB văn hóa thông tin - Hà Nội*.